

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATIONS
OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

SAMARQAND DAVLAT CHET TILLAR INSTITUTI
SAMARKAND STATE INSTITUTE OF FOREIGN LANGUAGES

**BUYUK IPAK YO‘LIDA UMUMINSONIY BA
MILLIY QADRIYATLAR: TIL, TA’LIM BA
MADANIYAT**

**GLOBAL AND NATIONAL VALUES ALONG GREAT
SILK ROAD: LANGUAGE, EDUCATION AND
CULTURE**

XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
MATERIALLARI

Samarqand, 2023-yil 13-14-oktabr

PROCEEDING
OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

Samarkand, 13-14 October 2023

Samarqand, 2023
Samarkand, 2023

斯坦的好客传统，如阿里姆对阿塔别克的热情邀请；宗教生活在小说中处处可见，男主角和他的家人、岳父、朋友们认真地遵守着穆斯林的晨祷、晚祷等。然而，一些角色如哈米德、阿济兹别克和穆苏里曼古尔等恶人和暴君则没有宗教生活的描写，突显了社会道德的分歧。

自小说问世以来，读者们一直在争论男女主人公悲剧的根本原因及责任。有人认为是哈米德的好色和贪欲导致了悲剧的发生；也有人指责阿塔别克的母亲出于掌控和自私的动机，促进了悲剧的发展。此外，库姆什的父亲由于粗心大意，没有及时发现伪造的离婚信笔迹，也被视为一种责任。阿塔别克本人的懦弱，对父母逼迫娶第二个妻子的妥协，却无法妥善对待第二个妻子，致使她嫉妒给库姆什下毒，也被认为是悲剧发生的原因之一。或许作者已在小说中给出答案“阿塔别克作为时代的儿子与环境的儿子……他就在这种环境中长大，他没有力量去反对时代和风俗，去反对自己的父亲。因无力反对，所以他沉默着”[阿卜杜拉·卡迪里 2019:132]。或许作者认为库姆什和阿塔别克的悲剧无法避免。

阿卜杜拉·卡迪里多次借由小说人物明确表达自己的信仰，作者深切关注民生，尤素夫别克·哈吉是他政治理想的化身，“一切以人民的利益”为根本[阿卜杜拉·卡迪里 2019:120]。他洞察部落斗争和权力倾轧中的腐败现象的原因，并指出难以找到真正为了和平与人民幸福而奋斗的人[阿卜杜拉·卡迪里 2019:70]。《往昔》不仅仅是一部文学作品，还是作者对当时社会的深刻反思和社会价值观的表达。

三：《往昔》的翻译与文化交流

《往昔》作为一部杰出的现实主义文学作品，它的翻译会在促进中乌文化交流方面发挥积极的作用，使中国读者更好地了解乌兹别克斯坦的历史与文化。

将这一文学珍品翻译成中文也充满挑战。由于文化、风俗和语言的差异，译者不得不对一些词语如“希吉拉”、“塔克瑟儿”、“卡乌什”、“发齐哈”等等，进行详细的注释，以确保读者能够融入小说中的文化和历史背景。

然而，译文中仍存在一些晦涩之处。如“首领（乌达巴依）对妇女（库姆什）说：请坐，妹子！”随后出现，“……我的女儿（库姆什）！”首领（乌达巴依）说……”[阿卜杜拉·卡迪里 2019:93-94]，称谓的前后不一会令人感到困惑。另，如“建设边疆”、“通讯员”等词，在小说中可能需要更准确的表达。

尽管如此，《往昔》的中文翻译依然是乌兹别克文学中文翻译的一个重要里程碑。它不仅使中文读者更加了解乌兹别克的历史文化，也为文化交流提供了宝贵的机会。未来，笔者期待更多乌兹别克文学的作品被翻译成中文，促进中乌两国之间的文化交流与理解。

参考文献：

1. <https://www.maisonouzbek.com/en/arts-and-cultures/uzbek-literature/>
2. Ismatoullaev, Khairoulla H.. "Uzbek literature". Encyclopedia Britannica, 28 Sep. 2012, <https://www.britannica.com/art/Uzbek-literature>. Accessed 8 October 2023.

2. 阿卜杜拉·卡迪里 (Abdullah Kadiri)、邸小霞翻译，《往昔》(МИНУВШИЕ ДНИ) 中国社会科学出版社，2019年12月第一版。

INGLIZ TILIDAGI KORONEOLOGIZMLAR VA ULARNING GURUHLARI XUSUSIDA

*Nasirova Moxigul Furkatovna
SamDChTI, Ingliz tili leksikologiyasi
va stilistikasi kafedrası o'qituvchisi*

ANNOTATSIYA

Maqolada COVID-19 pandemiyasi davrida paydo bo'lgan neologizmlar va ularning turlari haqida ma'lumot berilgan. Pandemiya davrida sotsiolingvistika sohasining asosiy jihatlaridan biri sanalgan neologizmlarga oid sezilarli o'zgarish yuzaga keldi va buning natijasida yangi ilmiy "Koroneologizm" atamasi tilshunoslik atamaları qatoriga kiritildi.

Kalit soʻzlar: *Neologizm, sotsiolingvistika, koroneologizm, COVID-19, pandemiya, leksikografiya, etimologiya.*

Koroneologizmlarning turlari, tuzilmalari va maʼnolari haqida keng qamrovli tushuncha berish uchun turli usullardan foydalanildi. Ijtimoiy, madaniy yoki siyosiy taʼsir etuvchi omillar nuqtai nazaridan maʼlum koroneologizmlar qanday va qaysi maqsad bilan yaratilganligini yaxshiroq tushunish uchun ingliz va oʻzbek tillarida yozilgan maqolalar, intervyular va ijtimoiy tarmoqlardagi soʻzlashuv va yozishmalar asosida izlanish olib borildi. Mazkur mavzuni tahlil qilish uchun Piller I., Zhang J., Akut K. B. va boshqa tilshunos olimlarning tadqiqot ishlari muhim ilmiy adabiyot sifatida ishlatildi.

Koroneologizmlarning semantik tuzilishini tahlil qilish asosida COVID-19 pandemiyasi bilan bogʻliq barcha yasama soʻzlar bir qator guruhlariga boʻlingan.

1- guruh. COVID-19 natijasida yaratilgan yangi voqelikni va inson faoliyatidagi pauzani tavsiflovchi yasama soʻzlar, masalan:

a) coronageddon (corona+armageddon / koronageddon (korona + armageddon): oxirzamonning deyarli aniq holati, haqiqiy COVID-19 virusi yoki global isteriya tufayli yuzaga kelgan katta ijtimoiy, moliyaviy va siyosiy zararlarning ifodasi.

b) koronapokalipsis (korona+apokalipsis): COVID-19 epidemiyasiga ekstremal reaksiyalar uchun kulgili atama;

c) coronapocalypse (corona+apocalypse) / koronaverse (korona+koinot): COVID-19dan keyingi dunyoda insoniyat jamiyatiga berilgan nom;

d) anthropause (anthropos+pause) odamlarning tabiiy muhitdan vaqtinchalik yoʻqolishi;

e) quarantimes (quarantine+times): koronavirus pandemiyasi vaqtidagi karantin paytida mavjud boʻlgan holatlar uchun heshteg.

2-guruh. Izolyatsiya va uning monotonligi davridagi hayotni tavsiflovchi qoʻshma soʻzlar, masalan:

a) blursday (blur + thursday) haftaning istalgan kuni uchun ishlatiladigan hazil soʻz. Oʻzidan oldingi kundan unchalik farq qilmaydigan kun nazarda tutiladi.

b) boreout (boredom + burnout) / zerikish (zerikish + charchash): uzoq vaqt davomida ishda zerikishdan kelib chiqqan oʻta charchoq va tushkunlik holati ifodasi;

c) cluttercore (clutter + normcore): tartibsizlikni oʻz ichiga olgan estetik yoki dekorativ uslub;

d) infits (inside + outfit): odam uyda qolib va tashqariga chiqmaydigan bir vaziyatda kiyiladigan kiyimlar ifodasi;

e) ronavirus (rona, jargon "korona" + yangilash): pandemiya davrida amalga oshirilgan taʼmirlash.

3-guruh: Axborotning haddan tashqari yuklanishi yoki COVID-19 pandemiyasi haqida notoʻgʻri maʼlumotlarning tarqalishiga asoslanib chalkashlikni yuzaga keltiradigan holatlar, masalan:

a) oronaspiracy (corona+conspiracy) / (korona+fitna): mamlakat, shaxs yoki texnologiyani koronavirus inqirozi bilan bogʻlaydigan fitna ifodasi;

b) coronawashing (corona + brainwashing) / korona yuvish (korona + miya yuvish): oldindan mavjud mahsulot va/yoki xizmatdan foydalanish va u yetarli dalillar keltirmasdan koronavirusning oldini olishi, davolashi yoki davolashi mumkinligini daʼvo qilish ifodasi;

c) infodemic (information + pandemic) / (maʼlumot + pandemiya): COVID-19 haqida notoʻgʻri maʼlumotlarning tez tarqalishi;

d) mockdown (mock + lockdown): samarasiz saqlanish, maska taqib yurishning foydasizligi;

e) twindemic (twin + pandemic) / (egizak+pandemiya): Ikta epidemiyaning bir paytdagi taʼsiri, masalan, COVIDdan tashqari gripp kabi ikkinchi yuqumli kasallikka chalinish holati;

f) quaranzine (quarantine+magazine) / (karantin+jurnal): COVID-19 davridagi hayot va fikrlarni yoritadigan virtual resurslar.

4-guruh. Karantin va ijtimoiy masofalanish vaqtida odamlarga yordam berish uchun texnologik yutuqlarni tavsiflovchi qoʻshma soʻzlar:

a) coronopticon (corona+panopticon) / (korona+panoptikon): milliy yoki global kuzatuv va nazorat tizimi tushunchasi;

b) covideo (COVID+video): videokonferentsiya yordamida oʻtkaziladigan ijtimoiy tadbir;

c) homeference (uy+konferentsiya): onlayn konferentsiya, masalan, uydan Zoom yordamida o'tkaziladigan konferentsiya;

d) phygital (physical+digital) / (jismoniy+raqamli): raqamli tajribalarni jismoniy tajribalar bilan birlashtirish tushunchasi;

e) quarandating (quarantine + dating) / (karantin + tanishish): pandemiya davrida ijtimoiy masofa va boshqa tavsiya etilgan ko'rsatmalarni hisobga olgan holda romantik munosabatlarni davom ettirish;

f) hyflex (hybrid+flexible) / (gibrid+moslashuvchan): darslar sinflarda yuzma-yuz o'qitiladigan va onlayn rejimda ham mavjud bo'lgan o'qitish usuli;

g) quarantech (quarantine+technology) / (karantin+texnologiya): karantin vaqtida yordam beradigan ilovalar va gadjetlar.

5-guruh: COVID-19 va COVID stressining alomatlari yoki oqibatlarini tavsiflovchi qo'shma so'zlar. Odamlar pandemiya paytida boshdan kechiradigan tashvish yoki qo'rquv hissining ifodasi, masalan:

a) corona coaster/rollercoaster (corona+rollercoaster) / (korona+rollercoaster): koronavirus paytida kayfiyatning o'zgarishi;

b) coronallusional (corona + delusional): COVID-19 tufayli o'zini noqulay his qilish his qilish va sarosimaga tushish;

c) koronanoiya (korona + paranoyya): COVID-19 ga qo'rquvga asoslangan reaksiya, ko'pincha asossiz qo'rquv holatlari ;

d) koronasomniya (korona + uyqusizlik): COVID-19 pandemiyasi tufayli uyqusizlik;

e) lockstalgia (lockdown+nostalgia) / (qulflash+nostalji): mamlakat qamalda bo'lgan vaqt uchun nostalji yoki karantinning yanada ekstremal shakli.

Shu tariqa koroneologizmlarning yana bir nechta guruhlarga bo'lish mumkin bo'lib ular haqida tadqiqot ishlarimizning keying bosqichlarida ma'lumot berib o'tamiz.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Akut, K. B. (2020). Morphological analysis of the neologisms during the COVID-19 pandemic. International Journal of English Language Studies, 2(3),1-7.

2. Levchenko, Y. (2010). Neologism in the lexical system of modern English. Munchen, Germany: GRIN Verlag.

3. Mallinson, C., Childs, B., & Van Herk, G. (2013). Data collection in sociolinguistics: Methods and applications. California, US: Routledge. Mattiello, E. (2018). Analogy in Word-formation. Berlin, Germany: De Gruyter Mouton. Doi:10.1515/9783110551419.

4. Qurbonov Bobur. "Majolis un-nafois" va "Latoyifnoma" tazkiralardagi matnlarning qiyosiy tahlili" Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, vol. 2, no. 1, 2022, pp. 616-625.

5. Семерджиди В.Н. Коронеологизмы и способы их образования / Актуальные аспекты лингвистики, лингводидактики и межкультурной коммуникации, Краснодар, 2021.

6. Покотило Д. В., Коронеологизмы, 2022 г.

7. https://studwood.ru/1274507/literatura/vidy_neologizmov_vremeni_obrazovaniya

8. <https://iz.ru/1027932/olga-kolentcova/bolnoi-iazyk-kak-covid-19-obogatit-slovarnyi-zapas>

9. <https://www.km.ru/referats/333438-slovoobrazovanie-v-angliiskom-yazyke>

KORONEOLOGIZMLARNING SHAKLLANISH OMILLARI

Nasirova Moxigul Furkatovna

SamDChTI, Ingliz tili leksikologiyasi va stilistikasi kafedrasida o'qituvchisi

Lingvistik innovatsiyalar, ya'ni neologizmlar yoki yangi lingvistik materialning shakllanishi odatda yangi voqelik uchun yangi so'zlarni yaratishga qaratilgan. Shubhasiz, butun dunyoga xavf solgan kasallikning keng tarqalishi va buning natijasida odamlarning ilgari hech qachon boshdan kechirmagan darajada erkinligini cheklaydigan ijtimoiy uzoqlashish yangi voqelikni yaratdi va barcha tillarda yangi so'z va iboralarning paydo bo'lishi uchun sabab bo'ldi. Koroneologizmlar – pandemiya

Soliyeva Zarina Botirovna, Sobirova Mahliyo. CHET TILLARNI O‘QITISHDA ROLLI O‘YINLARNING AHAMIYATI	77
Soliyeva Zarina Botirovna, Ziyoyeva Mohinabonu. CHET TILIDARSLARIDA OG‘ZAKI NUTQ KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH	79
Рузиева Мавлюда Давроновна, Рузиева Шахноза Саиджановна. ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	81
Абдимомунова Апал Оморбаевна, Кудайбергенова Зейнеп Совхозбаевна, Хамидова Зульфия Толибовна. РАЗВИТИЕ РЕЧЕВЫХ УМЕНИЙ ШКОЛЬНИКОВ НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ	85
Кудайбергенова Зейнеп Совхозбаевна, Абдимомунова Апал Оморбаевна. ИССЛЕДОВАНИЯ КЫРГЫЗСКОГО НАРОДНОГО ТВОРЧЕСТВО	89
Чўраева Сарвиноз Бобоқулловна. ИСТИФОДАИ УСУЛҲОИ ФАЪОЛИ ТАЪЛИМ ҲАНГОМИ ОМУЪЗИШИ ФАНИ ЗАБОНИ ТОҶИКӢ	93

IV SHO‘BA MATNSHUNOSLIK VA ADABIY MANBASHUNOSLIK

Bayram Bilir, Arif Yilmaz. “LAWLESSNESS” CHRONOTOPE IN UZBEK SOCIAL REALIST NOVELS	100
Каримова Зулфия Одилжоновна. “БАТАН” КОНЦЕПТИНИНГ НУТҚДА ҚЎЛЛАНИЛИШИДАГИ ЯНГИ КЎРИНИШЛАР	102
Malikova Iroda Abdurayimovna. MATN TARKIBI PARADIGMASI XUSUSIDA	107
Hamroyeva Farida Faxriddinovna. MATN NARRATOLOGIYANING TADQIQOT OBYEKTI SIFATIDA	109
Rasulova S.U. AMERICAN ROMANTIC LITERATURE	111
Xurramova Zebiniso. MIRZO UMRBOQIY ADABIY MEROSI XUSUSIDA	113

V SHO‘BA TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI

Berdialiyev Bahodir Nazarovich. “O‘TKAN KUNLAR” ROMANI NEMIS TILIGA TARJIMALARIDA MUQOBILSIZ LEKSIKA VA LAKUNALARNING IFODALANISHI	116
Ahmedova Gulizebo Yakubovna. TARJIMASHUNOSLIKDA AFORIZMLAR TARJIMASI MASALASI	118
吕雪莲 Lyu, Xuelian. 《往昔 O‘tgan kunlar》 乌兹别克文学走向中国 — 20 世纪早期乌兹别克斯坦文学家阿卜杜拉·卡迪里著作	121
Nasirova Moxigul Furkatovna. INGLIZ TILIDAGI KORONEOLOGIZMLAR VA ULARNING GURUHLARI XUSUSIDA	123
Nasirova Moxigul Furkatovna. KORONEOLOGIZMLARNING SHAKLLANISH OMILLARI	125
Soliyeva Zarina Botirovna, Raximova Guljaxon. INGLIZ TILINI O‘RGANISH DAVOMIDA O‘QUVCHILARDA DUCH KELADIGAN MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	127
Turdiyeva Nilufar Yokubovna, Davirov Navruz Shuxrat o‘g‘li. YOZUVCHI IDIOLEKTINI TARJIMADA QAYTA YARATISH MASALALARI	129
Машенкова Ирина Олеговна. К ВОПРОСУ О ПЕРЕВОДАХ ПОВЕСТИ А.С.ПУШКИНА «КАПИТАНСКАЯ ДОЧКА» НА КИТАЙСКИЙ ЯЗЫК	132

VI SHO‘BA. TIL VA ADABIYOT NAZARIYASI (PRAGMATIK, KOGNITIV VA LINGVOKULTUROLOGIK TAHLIL ASOSLARI

Арзымбетова С.А. HEAD/БАС СОМАТИЗМЛЕРИНИҢ ТЕМАТИКАЛЫҚ ТОПАРЛАРЫ	135
Khasanova Marguba Safar kizi. COMMONALITY OF LANGUAGE, EDUCATION, CULTURE, AND HISTORY IN GREAT SILK ROAD COUNTRIES	138
Nizomova Mokhinur Baratboevna. IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES ORIGIN AND APPLICATION OF PEDAGOGICAL TERMS IN SOCIAL LIFE	139
Очилов Озоджон Мардиевич. ХИТОЙ ЯНГИ ШЕЪРИЯТИ ШАКЛЛАНИШИДА ФОЛЬКЛОР МАНБАЛАРИНИНГ ЎРНИ	142
Eshonqulov O.S. O‘ZBEK VA NEMIS MAQOLLARINING GRAMMATIK VA STRUKTUR XUSUSIYATLARI	145